

ALTERNATİF TURİZM ETKİNLİĞİ ve ÜRÜN ÇEŞİTLİLİĞİ OLUŞTURMADA ATIN KULLANIMI: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ¹

Şenay GÜNGÖR

*Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
senaygungor01@gmail.com*

Received: 23.11.2015

Accepted: 24.02.2016

ÖZ

Pers dilinde "Katpatuka (Güzel Atlar Ülkesi)" olarak bilinen Kapadokya'da at çiftlikleri, bölgenin tarihteki anlamına uygun olarak önemli bir dinamik haline gelmiştir. Nevşehir'de alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmada, Kapadokya ile tarihsel bir bağı bulunan atın kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Eşsiz turizm çekiciliklerine sahip olan sahada son yıllarda at çiftliği ve at sayısında önemli bir artış görülmektedir. Bölgede motorlu araçla gezilemeyecek emsalsiz güzellikteki vadilerin görülmesi için atlı doğa yürüyüşleri düzenlenmektedir. Profesyonel rehberler eşliğinde saatlik, günlük veya haftalık olarak düzenlenen atlı turlara ilginin her geçen gün artması, turizm sektöründe atıcılığın da önemli bir noktaya ulaştığının göstergesidir. Ayrıca dünyada ilk kez 27 Mart 2015'te Göreme'de yapılan atlı oryantiring yarışı da Kapadokya ile atın turizmde kullanım ilişkisini ön plana çıkarmıştır. Bu çalışmanın amacı, diğer turizm ve spor etkinliklerine göre farklılık gösteren ve bölgede giderek yaygınlaşan alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmada atın kullanımı incelemektir. Çalışmanın temel amacının bütüncül bir yaklaşımla aydınlatılabilmesi için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması araştırmanın deseni olarak seçilmiştir. Araştırmada çok boyutlu veri toplama araçlarından olan gözlem ve görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Sahip olduğu doğal ve beşeri zenginliklere rağmen Nevşehir'de atın turizm etkinliklerinde kullanımının istenilen seviyede olmadığı, belirlenen turizm politikası ve turizm yatırımları ile desteklenirse gerek bölge gerekse ülke turizmi için önemli katkılar sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif turizm, Nevşehir, at, atlı doğa yürüyüşü, atlı oryantiring.

USE OF HORSE IN CREATING ALTERNATIVE TOURISM ACTIVITIES and PRODUCT RANGE: A NEVŞEHİR CASE

ABSTRACT

Horse farms in Cappadocia that is known as "Katpatuka" (Beautiful Horses' Country) in Persian language has become an important dynamic in accordance with the meaning of the region in history. The use of horse that has a historical connection with Cappadocia has gradually spread in creating an alternative tourism activity and product range in Nevşehir. A significant increase at horse farms and horse has been recently noticed in the area with spectacular tourism attractions. Horse trekking has been organized in the region in order to see spectacular valleys which cannot be visited by motor vehicles. Gradual increase at interest towards the horse trips organized

¹ 8-10 Mayıs 2015 tarihleri arasında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde düzenlenen VII. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresinde (Usbek 7) sunulan sözlü bildirinin geliştirilmiş halidir.

hourly, daily or weekly in company with professional guides is the indicator of the fact that horsing has reached to a significant point in tourism sector. Moreover, the horse orienteering competition organized in Göreme on 27 March 2015 for the first time in the world has given prominence to the relationship between using horse in tourism and Cappadocia. The purpose of this study was to investigate the use of horse in creating alternative tourism activity and product range that has gradually increased in the region and showed difference rather than the other tourism and sports activities. In order to enlighten the main purpose of the study through an integrative approach, case study as one of the qualitative research methods was chosen as the design of the research. Observation, interview and document analysis as multi-dimensional data collection tools were benefited in the research. It was concluded that the level for using horse in tourism activities of Nevşehir was not at an required level despite the natural and humane riches the region had; if pre-determined tourism policy and tourism investments were supported, significant contributions would be provided for both region and country's tourism.

Key Words: Alternative tourism, Nevşehir, horse, horse trekking, horse orienteering.

1. GİRİŞ

Gelişen ekonomik ve sosyal şartlar, küresel pazar koşullarının ve tüketici davranışlarının her geçen gün farklılaşması genel turizm anlayışında da değişimlere sebep olmuştur. Dünyadaki yeni turizm trendleri sürdürülebilir turizm anlayışına göre alternatif uygulamalara yönelmeyi kaçınılmaz hale getirmiştir.

Turizm olgusunun hızla değişerek yeni turistik olguların ortaya çıktığı bir süreçte gelişim gösteren sürdürülebilir turizm, sektörü besleyen doğal çevre ve insan kaynaklarını olumsuz yönde etkilemeden turizm kapasitesini ve turizm ürünlerinin kalitesini arttırmak şeklinde tanımlanmaktadır (Kahraman & Türkay, 2014: 111). Doğa ve insan kaynaklarının uzun süreli devamlılığını kaliteli biçimde sağlamak için çalışan bir yaklaşımdır (Bramwell & Lane, 1993). Sürdürülebilir turizm yaklaşımı ile doğal kaynakların tükenebilir olduğunu bilerek gelecek nesillerin haklarının önüne geçmeden ekonomik sürdürülebilirlik sağlanmalıdır. Yerel halkın ve ziyaretçilerin istek ve gereksinimi karşılanırken kaliteli bir hizmet sunulmalı ve tüm kaynaklar korunmalıdır (Sonuç, 2014: 17). Sürdürülebilir turizmin klasik turizm anlayışından farkı, gidilen yerin insanları ile onların yaşam ortamlarında beraber olmak, kültürü olduğu gibi kabul etmek ve doğa içinde konfor yerine, doğanın verdikleriyle yetinmektir (Soykan, 2003: 6).

Turizmin kitlesel ölçek kazanması ile birlikte etkilerinin daha da ağırlaşması ve olumsuzlaşması, 1990'larda çeşitli platformlarda daha arzu edilebilir turizm şekillerinin alternatif olarak sunulmasını gerektirmiştir (Özgüç, 2013: 177). Ülkelerin sahip olduğu turistik değerlerden en uygun biçimde faydalanabilmesi için, sadece kitlesel turizm türlerine (deniz-kum-güneş vb.) bağlı kalmadan, farklı beklentileri bünyesinde barındıran, bilinenin-alışılmışın dışında alternatif turizm türlerine yönelmesi zorunlu hale gelmiştir (Çeken vd., 2012: 11). Bu yeni turizm modeli, klasik kitle turizmine alternatif bir model oluşundan dolayı *alternatif turizm*, çevreye ve insana duyarlı oluşundan dolayı ise *bilinçli turizm* olarak adlandırılmaktadır (Doğaner, 1995: 97). Turizme katılan ziyaretçilerin olağandan farklı bir deneyim yaşamak, yeni şeyler keşfetmek, farklı olanı görmek yönündeki istekleri alternatif turizm türlerine verilen önemi artırmaktadır (Çeken vd., 2012:11). Çeşitli kaynaklarda kısmen farklı, çoğu kez de benzeşen tanımlamaları yapılan alternatif turizmin temel karakteristikleri üzerinde bir fikir

birliğinin olduğu gör÷lmektedir. Bu fikir birliğinden yola çıkararak alternatif turizmin gelişmesinde etkili olan fakt÷rler řu şekilde sıralanabilir : (Avcıkurt, 2009; Albayrak, 2013; Özgüç, 2013):

- Kaynakların azalması, niteliklerin bozulması
- Sürdürülebilir turizm anlayışının ortaya çıkması
- Ülkelerin turizm endüstrisinden daha fazla pay alma isteği
- Turizmin bütün yıla yayılması anlayışının gelişmesi
- Ülkelerin kimlik koruma isteği
- Tüketicilerin sosyal ve ekonomik gelişim düzeyinin artması
- Tüketicilerin klasik kitle turizminden sıkılması
- İnsanların tatil ve turizm anlayışına ilişkin beklentilerinin değişmesi
- Turistlere yönelik yeni arayışlara, heyecanlara hitap eden tatil olanaklarının oluşturulması

Kitle turizmine bir tepki olarak gelişen turizmin alternatif şekilleri ayrıca řu ortak özelliklere sahiptir (Avcıkurt, 2009: 144)

- Turizmin zaman ve mekan açısından yayılması
- Hızlı olmayan ve kontrollü bir gelişme
- Çevreye uyumlu ve düzgün turizm mimarisi
- Yerel halk ile turist arasındaki iletişimde uyumluluk
- Bağımsız alışan uzmanlaşmış tur operatörleri
- Geleneksel ve özgün değerlerin korunması
- Turizm planlamasının yerel ölçekli olması
- Yöre halkına turistik istihdamda öncelik verilmesi

Alternatif turizm ile ilgili olarak farklı disiplinlerde birçok çalışma yapılmıştır (Lea, 1988; Butler, 1990; ; Eadington & Smith, 1992; Jenkins, 1995; Oral & Başarır, 1995; Blamey, 1997; Akova, 2000; Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002; Oruç, 2004; Akpınar & Bulut, 2010; Akış, 2013; Akgöz vd, 2014). Bu çalışmalarda, bir çözüm önerisi şeklinde sunulan alternatif turizmin önemi, kitle turizminin doğal ve beşeri kaynaklar üzerindeki olumsuz baskısı, hem turist profilinde hem de tüketim kalıplarında son yıllarda meydana gelen değişiklikler, buna bağlı olarak neden ihtiyaç duyulduğu ve ülke turizmine olası etkileri üzerinde durulmuştur.

Ülkenin bir destinasyon olarak sahip olduğu yerin daha üst seviyelere taşınabilmesi, turizm sektöründeki hızlı gelişmelere uyum sağlayabilmesi ve dolayısıyla sürdürülebilirliğin gerçekleştirilebilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2013 Eylem Planı ve 2023 Stratejik Plan uygulamaya konulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan bu çalışmalarda turizm ürününün çeşitlendirilmesi konusunda ciddi hassasiyet bulunmaktadır. Dolayısıyla her geçen gün turistik ürünlerde çeşitlilik arttırılmaya çalışılmaktadır. Kotler, Bowen & Makens (2006)'da turistik ürün, turizm piyasasına sunulan ve tüketilerek turistik ihtiyacın tatmin edilmesine yardımcı olan, herhangi bir hizmet veya hizmetler bileşeni olarak ifade edilmiştir (Kotler, Bowen & Makens,

2006: 304). Turizm sektöründe, insanları seyahate yönelten mal ve hizmetler ile seyahatin kendisi, seyahatin hedef bölgesi, hedef bölge içerisindeki bir alan veya bölgelerin birleşimi turizm ürünü olarak adlandırılmaktadır (Kılıç & Kurnaz, 2010: 41). Bir ürünün turizm ürünü olarak algılanabilmesi ve işlev görebilmesi çekicilik, etkinlikler, ulaşılabilirlik, turizm işletmeleri ve imaj gibi beş özelliği taşıması gerekmektedir (Kozak vd., 2014). Turizmde ürün çeşitlendirme kavramı ise değişen ve gelişen dış rekabet şartlarına uyum sağlamak amacıyla çeşitli yöntemlerle turizme olan talebi arttırmak ve farklılaştırmak için gerçekleştirilen faaliyetler şeklinde tanımlanmaktadır (Emekli, 2002).

Nevşehir’de alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmada, Kapadokya ile tarihsel bir bağı bulunan atın kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Sahada son yıllarda hızlı bir gelişme gösteren alternatif turizm etkinliklerinden biri atlı doğa yürüyüşleridir. Atlı doğa yürüyüşleri tarihi ve doğal güzelliklerin bulunduğu sahalarda düzenlenen günübirlik veya birkaç günlük gezi programları ile gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlik at üstünde safari (grup lideri gözetiminde, temposu hızlı, gerektiğinde dik iniş ve çıkışları içeren binişler), orienteering (arazi tecrübesi olan binicilerin, her ay yenilenen parkurlarda yerleştirilen hedefleri, kroki ve pusula yardımı ile bulmalarından oluşan eğlenceli yarışlar) veya birkaç günlük konaklamalı turlar şeklinde yapılmaktadır (Akpınar ve Bulut 2010: 1587). Bir alternatif turizm etkinliği olan atlı doğa yürüyüşü Oruç (2004)’te doğa-atlı spor turizmi ve Topay (2003)’te at ile gezinti etkinliği şeklinde ifade edilmiştir. Doğa-atlı spor turizmi, doğanın; konvensiyonel araçlarla ulaşamayan, yaya olarak gidilmesi zor olan ve oran olarak da büyük çoğunluğunu oluşturan bakir bölgelerine ulaşılma imkânı vermektedir. At biniciliğinin cazipliği yanında böyle bir olanağın da birlikte sunulması, doğa-atlı spor turizminin tercih sebebi olmasını, geniş bir alanın tanınmasını ve bölgenin bütünsel anlamda keşfedilmesini sağlamaktadır (Oruç 2004: 11). At ile gezinti etkinliği ise, belirli bir eğitim almış binek atlarından, sınırları belirlenmiş doğal bir ortamda ya da özel olarak hazırlanmış pistlerde rekreasyon amaçlı olarak yararlanmak üzere gerçekleştirilen etkinliktir (Topay 2003: 48). Yapılan tanımlamalardan yola çıkarak araştırma sahasında gerçekleştirilen kısa ve uzun süreli atlı turlar, atlı doğa yürüyüşü şeklinde değerlendirilmiştir. Türkiye’de atlı doğa yürüyüşü etkinliği, Nevşehir dışında Bayburt, Kastamonu, Gaziantep, Aksaray, Antalya ve Muğla gibi illerde de gerçekleştirilmektedir.

Nevşehir de turistik ürün çeşitliliğine katkı sağlaması beklenen alternatif turizm etkinliklerinden biri de atlı oryantiringtir. Spor turizm kapsamında değerlendirilebilecek olan atlı oryantiring gibi sportif etkinlikler turizm faaliyetlerini olumlu yönde etkilemekte ve etkinliğin yapıldığı bölgede turizmin gelişimi ivme kazanmaktadır. Hazar (2007)’de spor turizmi insanların spor yapmak ve sportif etkinlikleri izlemek amacı ile turizm olayına katılmalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü olarak tanımlanmıştır. Spor turizmde insanlar aktif veya pasif şekilde sportif ekinliklere katılmaktadır (Hazar, 2007: 77). Dar anlamı ile spor turizmi turistin belirli bir sporu yapmak amacı ile yer değişimidir (Gibson, H. & Yiannakis 1992; Glyptis & Jackson 1993; Gibson, 1998; Albayrak, 2013: 186).

Oryantiring doğal ve kültürel mekânlarda, çıkış, kontrol noktaları (hedefler) ve varış arasındaki en uygun rotayı seçerek, özel olarak hazırlanmış harita ve pusula yardımı ile koşarak, yürüyerek veya kayak, bisiklet, kano gibi

çeşitli araçlarla harita üzerine çizilmiş rotayı en kısa zamanda geçme ve yolculuk etme etkinliğidir (Özaltın ve Gül, 2006). Uluslararası Oryantiring Federasyonu'nun kabul ettiği dört oryantiring disiplini vardır. Bunlar (İnternational Orienteering Federation, 2015):

- a-Koşarak veya yürüyerek yapılan (Foot) oryantiring
- b-Kar kayağı ile (Ski) oryantiring
- c-Dağ bisikleti ile (Mountain Bike) oryantiring
- d-Bedensel engelliler için (Trail) oryantiring (Zamana karşı yapılmaz)

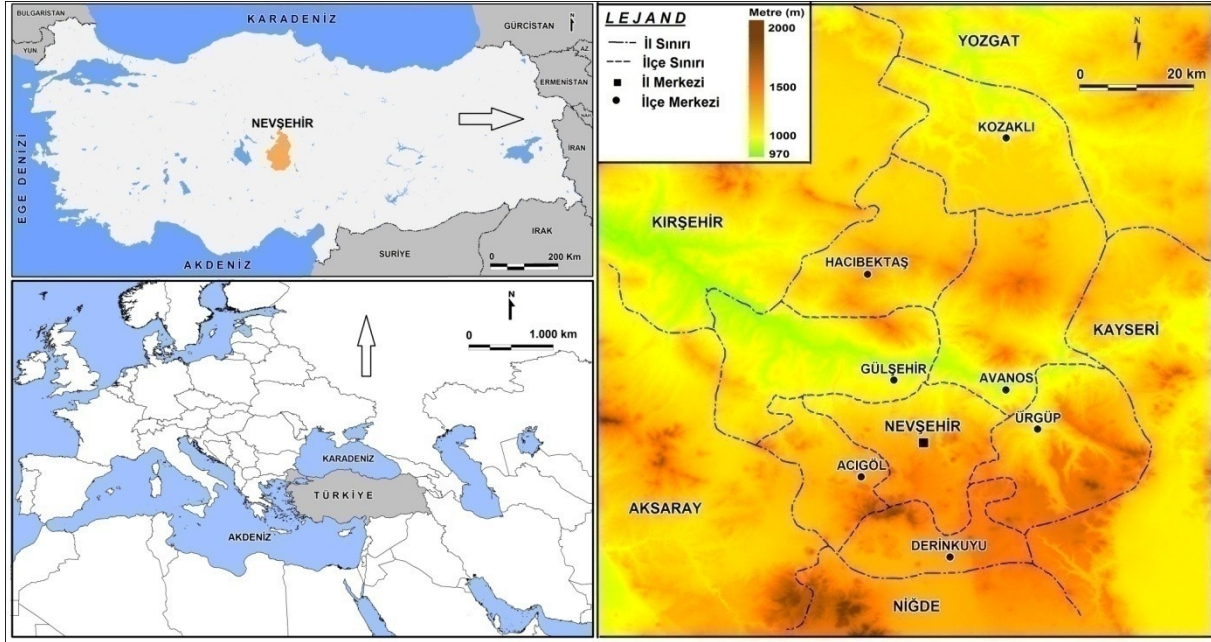
Bunlar dışında yapıldığı araziye, kurallarına ve zamana göre skor oryantiringi, bayrak oryantiringi, gece oryantiringi, park oryantiringi, macera yarışları, dağ maratonu ve atlı oryantiring gibi pek çok oryantiring türü vardır. Atlı oryantiring ise belirlenen parkurda yarışmaya katılan sporcuların atları ile hedefleri bulunması şeklinde gerçekleştirilmektedir.

1.1. Nevşehir İlinin Coğrafi Konumu

M.Ö I. bin yılın ortalarından itibaren Anadolu'nun Orta Bölümünü kapsayan coğrafi sahaya Kapadokya adı verilmiştir. Kapadokya adının ilk defa kimler tarafından verildiği ve isminin kaynağı konusunda birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır (Kılıç, 2012: 190). Umar (2011)'de bölgeye Kızılırmak nehrinin kollarından biri olan ve o dönemde *Kappadox* olarak isimlendirilen nehrin adının verilmiş olabileceği ifade edilmektedir (Umar, 2011). Yaygın görüş ise Kapadokya adının Pers dilinde *Güzel Atlar Ülkesi* anlamına gelen *Katpatuka* teriminden türemiş olduğudur. Ayrıca Heredotos, (2015)'te Perslerin bölgede yaşayan Suriyelileri Kapadokyalılar olarak adlandırması bu yaygın görüşü destekler niteliktedir (Heredotos, 2015: 39).

Araştırma sahası İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak Bölümü sınırları içinde yer alır (Şekil 1). Günümüzde Nevşehir ve yakın çevresini ifade etmek için kullanılan ve dünyada markalaşmış bir bölge olan Kapadokya'nın sınırları kapsamı tam olarak açık değildir. Çünkü eski çağda belirli zaman dilimlerinde Anadolu'nun en büyük eyaletlerinden birisi durumunda olan Kapadokya, farklı zamanlarda siyasal gelişmelere paralel olarak farklı sınır ve genişliğe sahip olmuştur. Fakat genel anlamda Kapadokya bölgesi üç kısma ayrılarak sınırları belirlenmeye çalışılmaktadır. Buna göre birinci kısım Malatya'dan başlayan Doğu Bölgesi; ikinci kısım Toros dağlarının eteklerine kadar inen Toros Bölgesi; üçüncü kısım ise Kayseri'den başlayarak kuzeyde Pontus Bölgesi'ne kadar uzanan sahadır. Bu saha batıda Kızılırmak nehri ve doğuda Malatya ile sınırlanmıştır (Kılıç, 2012: 191).

Çalışma alanı olan Nevşehir, kuzeybatıdan Kırşehir, kuzeydoğudan Yozgat, güneydoğudan Kayseri, güneyden Niğde, güneybatıdan ise Aksaray illeri ile komşudur (Şekil 1). İlin yüzölçümü 5.485 km²'dir. Kızılırmak vadisinin güney yamacına kurulmuş olan il merkezinin rakımı 1.150 metredir.

Şekil 1. Nevşehir İli Lokasyon Haritası.

1.2. Atçılığın Tarihesi

Atın M.Ö. 6. bin yılda İç Asya'da ehlileştirildiği, ulaşım aracı olarak kullanıldığı ve ayrıca et, süt ve derisinden yararlanıldığı kabul edilmektedir. Sümerlerin çivi yazılı kayıtlarından M.Ö. 3. bin yılda Eski Ön Asya Dünyası'nın önemli merkezlerinden biri olan Mezopotamya toplumlarınca bilindiği anlaşılmaktadır (Kılıç 2012: 189). Kültepe metinlerinde geçen ifadelerden ve Kültepe yerleşiminde bulunan çömlekler üzerindeki at figürlerinden yola çıkılarak, M.Ö. 2. bin yılda Anadolu toplumları tarafından atın kullanıldığı kabul edilmektedir (Özgüç, 1965). Hitit çivi yazılı belgelerinden atın Hitit savaş arabalarında kullanıldığı ve Hititlerin ata büyük önem verdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca M.Ö. 1. bin yılda Kapadokya Bölgesinde hüküm sürmüş Geç Hitit beyliklerinden birisi olan Tabal Beyliği, Yeni Asur devletine ödediği yıllık verginin bir kısmını at üzerinden ödemiştir (Yiğit, 2000). Kapadokya bölgesinde M.Ö. bin yılının ortalarından itibaren Perslere ödenen verginin büyük miktarı yine at üzerinden ödenmiştir. Tüm bunlar Kapadokya da at yetiştiriciliğinin M.Ö. 2. bin yıldan itibaren başladığını ve bir süreklilik arz ettiğini göstermektedir (Kılıç 2012: 189).

At, Türk kültüründe önemli yeri olan bir hayvandır. Çok eski çağlardan beri, ulaşım, savaş ve taşıma aracı olarak kullanılmış, etinden, sütünden ve derisinden yararlanılmıştır. Atları evcilleştiren bir ulus olarak Türkler (Kafesoğlu, 2014; Yıldız, 2002: 35), tarihin akışında devrim yapmışlardır. Türk kültürünü anlayabilmek, at ve atlı kültürün, bu kültür içindeki yerini ve rolünü de iyi kavramakla mümkündür. At, Türklerin meydana getirdiği kültür ve medeniyetin ilk döneminde merkezi bir rol oynamıştır. Siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel sebepler zamanla atın bir kült olarak yer almasına neden olmuştur (Kafesoğlu, 2014). Günümüzde atlar, spor etkinliklerinin yanında gezinti amacıyla da kullanılmaktadırlar. İnsanlarla iletişim kurabilen ve insanlara olan yakınlığıyla bilinen atların, turizm tesislerinde prestij, estetik ve yararlılık açısından birçok katkısı bulunabilir (Oruç, 2004).

1.3. Amaç

Bu çalışmanın amacı, diğer turizm ve spor etkinliklerine göre farklılık gösteren ve Nevşehir’de giderek yaygınlaşan alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmada atın kullanımı incelemektir. Bu çalışma ile coğrafi konumu, geçmişte farklı uygarlıklara ve kültürlere sahne olmuş toprakları, önemli doğal ve kültürel kaynaklarıyla Nevşehir ilinin bu potansiyelinin alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmadaki değeri belirtilmiştir. Yapılan araştırma, çalışma sahasının alternatif turizm etkinliği potansiyelinin geliştirilmesi ile bu etkinliklerde atın kullanımının turizme sağlayabileceği olumlu katkılar ve buna yönelik çözüm önerileri açısından önem teşkil etmektedir. Bu amaçla aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- 1- Atlı doğa yürüyüşleri etkinliğinin genel özellikleri nelerdir?
- 2-Nevşehir’in atlı doğa yürüyüşleri etkinliği açısından önemi nedir?
- 3- Atlı doğa yürüyüşleri etkinliğine katılan turistlerin özellikleri nelerdir?
- 4- Atlı doğa yürüyüşleri etkinliğinin teknik özellikleri nelerdir?
- 5- Nevşehir’de bir turizm etkinliği olarak atlı oryantiringin önemi nedir?

2. YÖNTEM

Çalışmanın temel amacının bütüncül bir yaklaşımla aydınlatılabilmesi için, nitel araştırma yöntemi kullanılmış, durum çalışması araştırmanın deseni olarak seçilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasında, bir veya birkaç duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine derinlemesine araştırma yapılır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Araştırmada yerinde gözlem ve görüşme veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile ele alınan bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Buna göre görüşmeler Nevşehir’de turizm faaliyetlerinde aktif olarak yer alan at çiftliği işletmecileri ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar görüşme sırasına göre; K1, K2, K3, K4, K5, K6 ve K7 olarak belirtilmiştir. Görüşmeler 12 Şubat 2015 - 1 Mayıs 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın verileri, katılımcıların kendi işletmelerinde, ses kaydı yapılabilecek ortamlarda toplanmıştır. Katılımcılara araştırma konusu ve amacı ile doğrudan ilgili beş (5) açık uçlu soru sorularak yapılan görüşmeler 40 ile 60 dakika arasında sürmüştür. Görüşmelerde hem ses kayıt cihazı ve hem de not alma tekniği aynı anda kullanılmıştır. Yapılan görüşme kayıtları yazıya dökülerek veriler elde edilmiştir. Daha sonra verilerin betimsel analiz ile çözümlenmesi yapılmış ve doğrudan alıntılarla bulgular yorumlanmıştır. Gözlem ve görüşme yoluyla sahadan elde edilen veriler konu ile ilgili literatürden taranan verilerle desteklenmiştir. Ayrıca Harita Genel Komutanlığı’nın 1/100.000 ölçekli topografya haritalarının J33, K32, K33, K34, L32 ve L33 paftalarından yararlanarak Mapinfo programının 9,5 versiyonu ile haritalar oluşturulmuştur. Oluşturulan harita ve arazi çalışmaları sırasında çekilen fotoğraflarla metin kısmına görsellik kazandırılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmada yer alan beş (5) alt probleme ilişkin verilerin analizi ve arazi gözlemleri ile elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt problemde atlı doğa yürüyüşleri etkinliğinin genel özellikleri belirlemek için görüşmeye katılanların “Atlı doğa yürüyüşleri etkinliğinin genel özellikleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve arazide yapılan gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Nevşehir’de il sınırları içinde turizme hizmet eden 7 adet at çiftliği bulunmaktadır (Tablo 1, Şekil 2). Bunlardan 1981 yılında Avanos’ta kurulan Kirkit Voyage bölgede ilk kurulan at çiftliğidir. Sahada alternatif turizmin gelişimine paralel olarak at çiftliklerinin de sayısı artmıştır. Katılımcıların tamamı bu tür turizm işletmelerinin son yıllarda merkeze bağlı Göreme beldesi ile Ürgüp’ün çeşitli belde ve köylerinde hızlı bir gelişme gösterdiğini gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar Avanos, Ürgüp ve Göreme’nin turizm potansiyelinin bu tür etkinliklerle zenginleştirilmesinin yöre turizmine olumlu katkı sağladığını düşünmektedirler.

Tablo 1. Nevşehir’deki At Çiftlikleri, Yeri ve Çiftliklerde Bulunan At Sayıları.

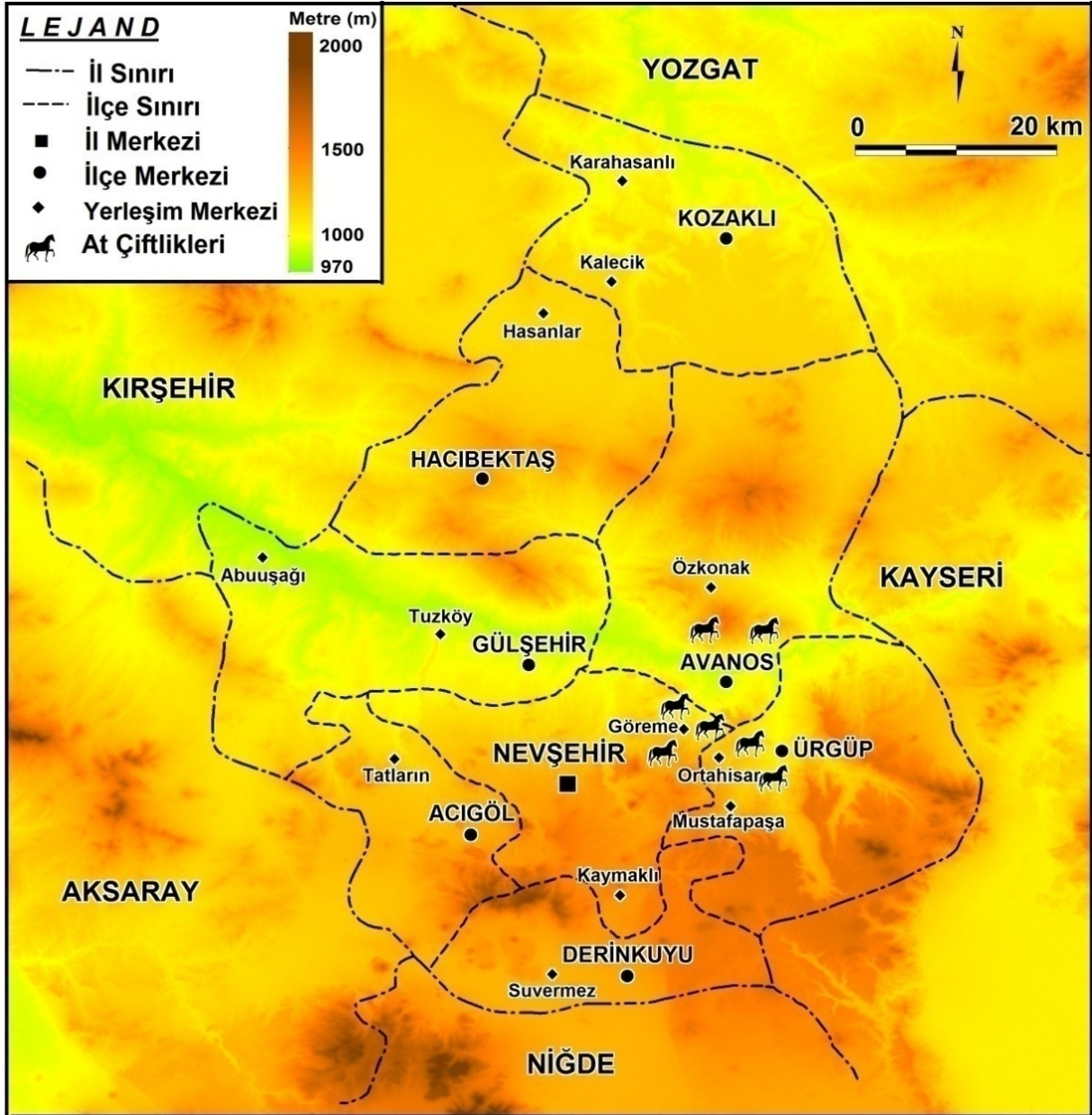
At Çiftliğinin Adı	Yeri	Çiftlikte Bulunan At Sayısı
Kirkit Voyage	Avanos İlçesi	40
Akhal-Teke Horse Riding Center	Avanos İlçesi	40
Cemal Ranch	Ortahisar Beldesi	16
Sinosos Ranch Kapadokya	Mustafa Paşa Köyü	14
Rainbow Ranch	Göreme Beldesi	15
Dalton Brothers Çiftliği	Göreme Beldesi	25
Kadost	Göreme Beldesi	12

Kaynak: Arazide yapılan gözlemler, 2014.

Nevşehir’de atlı doğa yürüyüşü etkinliği hem günü birlik, hem de konaklamalı olarak birkaç gün sürebilecek geziler dolayısıyla önemli bir turizm potansiyeli taşımaktadır. Manej dışında binış olanaklarının da sağlanması turizm arzını yükseltmektedir. Birinci alt probleme göre katılımcılar tarafından vurgulanan bazı görüşler şöyledir; **K3**, “bölgede yapılan atlı turlar, yurt dışındaki çiftliklerdeki gibi geliştirilse Nevşehir de turizmin farklı bir yönü öne çıkar ve ekonomik fayda sağlar. Çünkü insanlar yurt dışında bu etkinlikler için yüklü miktarda para ödemektedir. Para akışının sağlanması bölge turizmi için diğer alanlarda da yatırım demektir”. **K6**, “sınırlı pistlerde at binmektense doğal güzellikler içinde bu turları gerçekleştirmek daha caziptir”.

At çiftlikleri ve turizm acenteleri aracılığı ile bu etkinliğe katılan müşteriler yemekten konaklamaya, rehberlikten ulaşım kadar her türlü turizm hizmetini almaktadır. Bu etkinliğe katılan turistlere bazı işletmelerde güvenlik önlemleri çerçevesinde sigorta ve sözleşme yapılmaktadır. Bu konu da **K7**, “özellikle birkaç gün süren turlarda rehberler eşliğinde birçok turizm etkinliğini gerçekleştirebilirsiniz. Gün boyu Kapadokya’yı at sırtında gezebilir, bir kaya otelde ya da geleneksel bir evde günü sonlandırabilirsiniz” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Şekil 2. Nevşehir ilindeki At Çiftliklerinin Dağılışı Haritası (Harita Genel Komutanlığının 1/100.000 ölçekli J33, K32, K33, K34, L32 ve L33 paftaları temel alınarak hazırlanmıştır).

İşletmeler tarafından düzenlenen saatlik, günlük veya haftalık turlarla Kapadokya'nın doğal, tarihi ve kültürel değerleri at sırtında keşfedilebilmektedir. Düzenlenen turların süresi ve rotası katılımcının tercihi ve beklentisine göre değişmektedir. Birkaç gün süren atlı turlarda konaklamalar isteğe bağlı olarak kamplarda, köy evlerinde veya butik otellerde yapılmaktadır. Nevşehir'de atlı doğa yürüyüşü etkinliğinde kullanılan 162 adet at bulunmaktadır (Foto 1). Fakat atların sayısı sezona bağlı olarak arttırılmakta veya azaltılmaktadır. Bu konu da K5, "atların bakımları çok pahalı, bu nedenle işletme olarak turistlerin bölgede yoğun olduğu dönemlerde at sayımızı arttırmaktayız" şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Foto 1: Ortahisar’da Cemal Ranch at çiftliğinde bulunan atlar.

Katılımcıların vurguladıkları en önemli nokta atlı doğa yürüyüşü etkinliği tesislerinin, diğer turizm tesislerinin sahip olduğu servis ve hizmetler yanında, bölgenin atlar ile gezilip görülmesi ile turistlere daha yoğun bir program sunmaları yönündedir. K2 görüşünü “atlı doğa yürüyüşleri ile turistler hem spor yapmakta, hem de bölgeyi tanımaktadır. Bu etkinlik ile muhteşem Kapadokya manzarasıyla birlikte hayvanlara ve doğaya yakın olmanın verdiği huzur da keşfedilebilir” şeklinde vurgulamıştır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt problemde Nevşehir’in atlı doğa yürüyüşleri etkinliği açısından önemini belirlemek için görüşmeye katılanların “Nevşehir’in atlı doğa yürüyüşleri etkinliği açısından önemi nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve arazide yapılan gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Nevşehir sahip olduğu güzellikler ve turizm çeşitliliği açısından oldukça zengin bir sahadır. İlde kültür turizmi, inanç turizmi, termal turizm, kongre turizmi, spor turizmi, eko-turizm ile sıcak hava balon turu, atlı doğa yürüyüşleri, vadi yürüyüşleri, oryantiring, ATV ve jeep safari gibi birçok turizm çeşidine yönelik aktiviteler yapılmaktadır. Sürdürülebilirlik bilincinin turizm sektörüne kazandırdığı kavramlardan biri olan alternatif turizm faaliyetleri turizm potansiyelinin yüksek olduğu Nevşehir’de de her geçen gün artmaktadır. Bu faaliyetlerden biri olan atlı doğa yürüyüşü etkinliği doğal çevrenin keşfedilmesine ve insanların doğayla barışık yaşayabilmelerine katkı sağlamaktadır. Görüşme yapılan katılımcıların genelinde bu bilincin olduğu belirlenmiştir. Alternatif turizmi artırma ve geliştirme politikası içinde ilde atlı doğa yürüyüşü için turizm

tesislerinin de bulunması, yerli ve yabancı turiste Nevşehir'in doğal, tarihi ve kültürel özelliklerinin tanıtılması açısından büyük katkılar sağlayacaktır.

Nevşehir, atlı doğa yürüyüşü turizm etkinliğinin gelişmesi için uygun doğal ve beşeri özelliklere sahiptir. Saha atlı doğa yürüyüşünde heyecan ve farklılık oluşturacak engebeli ve görsel açıdan eşsiz fiziki yapısı, alan kullanımları ve iklimsel faktörlerin etkinlik için uygunluğu yanında yöre halkının gelenekselliğini korumuş yaşam biçimleri de atın bir turizm etkinliğinde kullanımını kolaylaştıracaktır. Yöre halkı atları uzun yıllar ulaşım aracı olarak kullanmış böylece atlarla iç içe yaşamaya alışmıştır. İkinci alt probleme göre katılımcılar tarafından vurgulanan bazı görüşler ise şöyledir; **K1**, “*Kapadokya turizmin yıllardır olduğu ama bir türlü istenilen seviyelere ulaşmadığı bir bölgedir. Turistler uzun süreli kalmadığı için turizm geliri de düşüktür. Atlı doğa turları ile turistlerin bölgede kalış süreleri uzatılabilir*”. **K7**, “*10-15 yıl öncesine kadar bölgede yaşayanların çoğunun evinde atı vardır. Atlar ulaşımında ve bahçe işlerinde kullanılırdı. Şimdi atın turizmde kullanılması bölge halkına yabancı gelmemektedir*”.

Ayrıca katılımcıların geneli yerel halkın sahada gelişen bu turizm etkinliğini daha çok ekonomik olarak değerlendirdiğini ve iş imkânlarını arttırma özelliğinden dolayı bu etkinliğe olumlu baktığını belirtmiştir. Bu görüşlerden biri **K4**, “*burada insanların en önemli geçim kaynağı turizmdir. Bu nedenle turizmi geliştirecek ve insanlara iş sağlayacak turizm etkinlikleri bölge haklı tarafından desteklenir. Zaten bu etkinliğin de doğaya özellikle Nevşehir ile bütünleşen peribacalarına herhangi bir zararı yoktur*” şeklindedir. Çulha (2008)'e göre atın turizm etkinliklerinde kullanımına benzer şekilde deve güreşleri de belirlenen turizm politikası ve turizm yatırımları içinde gerçek yerini aldığı takdirde, ülke turizmüne yeni bir renk getirecektir (Çulha, 2008). Ayrıca kültürel öğelerin turizmin faaliyetlerinde kullanıldığı bu tür etkinlikler bölgesel kalkınmaya ve istihdam sorununa da önemli katkılar sağlayacaktır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Üçüncü alt problemde atlı doğa yürüyüşleri etkinliğine katılan turistlerin genel özellikleri belirlemek için görüşmeye katılanların “Atlı doğa yürüyüşleri etkinliğine katılan turistlerin genel özellikleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve arazide yapılan gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Nevşehir'de atlı doğa yürüyüşüne katılan turistler daha çok orta yaş grubunda, eğitim seviyesi yüksek, gelir düzeyi ortalamanın üzerinde olan, doğal hayata ve kültüre ilgi duyan kişilerdir. Benzer bir sonuç Kılıç & Kurnaz (2010)'da görülmektedir. Doğa temelli tatil yapmak isteyen ziyaretçiler, yoğun iş yaşamı, şehirlerin gürültü ve kalabalığından uzaklaşmak, yerel ve kültürel değerleri tanımak ve tecrübe edinmek amacıyla böyle bir tatile yönelmektedir (Kılıç & Kurnaz, 2010: 50). Atlı doğa yürüyüşü etkinliğine binicilik eğitimi olan turistler daha ilgili olup, bu turistler daha uzun süreli ve konaklamalı at turlarını tercih etmektedir. Bu turlara katılan gruplar genellikle küçük gruplardır (Foto 2). Avrupalı ve Amerikalı turistler uzun süreli turlara daha fazla katılırken, Uzak Doğulu turistler kısa süreli turları tercih etmektedir. Bu konuda **K6**, “*bu etkinliğe uzun süreli katılmak için*

binicilik eğitimi almış olmak gerekmektedir. Daha çok Avrupalı turistler küçük gruplar halinde konaklamalı birkaç günlük atlı turları tercih ederler” şeklinde görüş belirtmiştir.

Foto 2: Atlı doğa yürüyüşüne katılan turistler (Kirkir Horse Riding, 2015).

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Dördüncü alt problemde atlı doğa yürüyüşleri etkinliğinin teknik özelliklerini belirlemek için görüşmeye katılanların “Atlı doğa yürüyüşleri etkinliğinin teknik özellikleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve arazide yapılan gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Çalışma sahasında atlı doğa yürüyüşü etkinliğinde Safkan Arap ve daha eski bir cins olan Barblar (Kırma Arap Atı) kullanılmaktadır. Katılımcılar bu tür atların özelliklerini sınırsız dayanıklılık ve dayanma gücü, az bir besinle ilerleme yeteneği, yere emin adımlarla basması ve kısa mesafelerde etkileyici bir hıza ulaşması olarak belirtmişlerdir. Cinslerinin özellikleri gereği Kapadokya’nın dik yokuşları ve yüksek tepeliklerinde zorlanmadan hareket edebilen atlar ayrıca patikalarda kaymadan yürüyebilme eğitimini de almışlardır. **K3**, görüşünü “kültürümüzde atın değeri çok fazladır. Ve Kapadokya güzel atlar ülkesi olarak bilinmektedir. Böyle bir isme sahip bölgenin kendi atının olmayışı oldukça üzücüdür” şeklinde ifade ederken diğer katılımcı **K2** de görüşünü “bu etkinlikte kullanılan atlar Kapadokya’nın inişli çıkışlı yapısına ayak uydurmak zorundadır. Atları kaydırmadan yürütebilecek rehberlerle bu turlar yapılmalıdır” şeklinde ifade etmiştir.

Nevşehir’de bu etkinlik için İngiliz ve Türk eyer takımları kullanılmaktadır. İngiliz eyer takımlarında keçe kaplama çok kalın olmadığından biniş sırasında atlarla temasınız daha yakın olmaktadır. İngiliz eyer takımları spor amaçlı kullanıldığı için atı hissetmenizi sağlamaktadır. Koyun postu ile kalınlaştırılan Türk eyerleri ise oldukça rahattır ve İngiliz eyerlerine göre daha kalındır. At donatım malzemesi veya sürüş takımları genellikle geleneksel tarzdadır (Foto 3). Dördüncü alt probleme göre katılımcılar tarafından vurgulanan bazı görüşler ise şöyledir; **K5**, “10 yıl öncesine kadar bölgede çok iyi eyer takımları yapılmaktaydı. Günümüzde eyer takımı yapan usta kalmadı. Yurt dışından getirmek zorunda olduğumuz bu malzemeler, bu etkinliğin maliyetini de arttırmaktadır”. **K4**, “İngiliz eyerleri genellikle yarışa yönelik olduğundan Türk eyerleri daha fazla tercih edilmektedir. Ancak

Nevşehir’de bu malzemeleri yapan usta da kalmadı”. K6, “atlı doğa yürüyüşleri yaparken mutlaka koruyucu başlık takılmalı ve güvenlik yeleşgi giyilmelidir”.

Foto 3: Akhal Teke at çiftliğinde kısa süreli atlı doğa yürüyüşü turuna hazırlanan atlar ve turistler.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Beşinci alt problemde Nevşehir’de bir turizm etkinliği olarak atlı oryantiringin önemini belirlemek için görüşmeye katılanların “Nevşehir’de bir turizm etkinliği olarak atlı oryantiringin önemi nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve arazide yapılan gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Uluslararası spor dallarına eklenmesi beklenen atlı oryantiring yarışması dünyada ilk kez 27 Mart 2015’te Göreme’de yapılmıştır (Foto 4). Önümüzdeki yıllarda Türkiye Oryantiring Federasyonu ile Türkiye Binicilik Federasyonu birlikte çalışma yaparak atlı oryantiring yarışlarına katılımı artırmayı planlamaktadır. Katılımcılar çalışma sahasının doğal, tarihsel ve kültürel kaynak zenginliği ile atlı oryantiring birleştirilince Nevşehir’in turizm çekiciliğinin artacağını düşünmektedir. Atlı oryantiringi turistik bir ürün olarak Kapadokya’ya kazandırmak adına, yarışlar düzenli olarak bölgede gerçekleşmeli, ulusal ve uluslar arası reklamlar ile tanıtımı yapılmalıdır. Katılımcılara göre Nevşehir atlı oryantiringin geliştirileceği ender doğal güzelliğe ve gizemli parkurlara sahip bir yarışma sahadır. Bu konuda K1 görüşünü “*atlı oryantiringi Nevşehir’de turizmin artmasına fayda sağlayacak bir spordur. Zaten peribacaları ve vadiler hedeflerin saklanacağı doğal yerlerdir*” şeklinde belirtmiştir. Başka bir katılımcı K7 ise “*bu tür sporların bölgemizde gerçekleşmesi biz işletmeciler için çok sevindiricidir. Eğer bu spor, bölgeyle birlikte anılmaya başlarsa turizm faaliyetleri açısından çeşitlilikte artar. Ayrıca yabancı turistler bu tür faaliyetlere çok ilgilidir*” şeklinde düşünmektedir.

Akgöz vd., (2014)’de turizm işletmeleri için ürün çeşitliliği ve yeniliğin, günümüz piyasa şartları göz önünde bulundurulduğunda artık tercih değil zorunluluk arz ettiği belirtilmiştir. Atın turizm etkinliklerinde kullanımı gibi kurban bayramının da, yenilikçi ürün oluşturmanın yanında rekabet üstünlüğü elde etmede önemli bir potansiyele sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akgöz vd., 2014: 8).

Foto 4: 27 Mart 2015'te Göreme'de gerçekleştirilen atlı oryantiring yarışına katılan sporcular.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Farklı ürün ve hizmetler üretme çabası hemen her alanda olduğu gibi rekabetin küresel boyutlara ulaştığı turizm sektöründe de görülmektedir. Dünya turizm hareketlerinde yaşanan gelişmeler, standart turist tipinin değişmesi ve turist beklentilerinin artması, turistik ürün çeşitliliğine olan ihtiyacın da daha fazla hissedilmesine neden olmaktadır. Bu açıdan alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmada atın kullanımı önemli avantajlar sağlayabilir.

Nevşehir'de gerçekleştirilen alternatif turizm etkinliklerinden biri de atlı doğa yürüyüşleridir. Atlı doğa yürüyüşleri sahada gerçekleştiren ATV safari ve balon gibi alternatif turizm etkinlikleri içinde çevre ve kültür ile en uyumlu, olumsuz etkileri en az olan etkinliklerdendir. Alternatif turizme özendirme politikası içinde atlı doğa yürüyüşleri tesislerinin de bulunması, yerli ve yabancı turiste Türkiye'nin doğal, tarihi ve kültürel özelliklerinin tanıtılması açısından büyük katkılar sağlayacaktır. Ayrıca uluslararası spor dallarına eklenmesi beklenen atlı oryantiring yarışı dünyada ilk kez 27 Mart 2015'te Göreme'de yapılmıştır. Atın turizm etkinliklerinde kullanımı ve alternatif turizmde ürün çeşitliliği oluşturması açısından atlı oryantiring yarışları değişen turist beklentileri düşünüldüğünde çekicilik unsuru olarak önem arz etmektedir. Bunun için:

- Atın turizm etkinliklerinde kullanıldığı işletmeler bir birlik altında toplanmalı ve bu işletmelerin mesleki standartları ile taşıma kapasitesi belirlenmelidir.
- Atlı doğa yürüyüşleri için yeterli eğitimi almış rehber sayısı arttırılmalıdır.

- Tur rotaları sahanın doğal ve kültürel değerlerine zarar vermeyecek şekilde belirlenmelidir.
- Turun süresi ve rotasına uygun eğerler seçilmelidir. Konforlu, hafif, derin oturuşlu endurans eğeri daha fazla kullanılmalıdır.
- Donatım malzemelerinin bakım, tamir ve temizliklerine dikkat edilmeli ve bu malzemelerin ata ve biniciye göre ayarlanabilir özellikte olması gerekmektedir.
- Her tur için koruyucu başlık mutlaka takılmalı ve denetimi yapılmalıdır.
- Daha önce hiç ata binmemiş ya da binicilik seviyesi uygun olmayan turistler ve çocuklar için güvenlik yeleği kullanılmalıdır.
- Bölgede at malzemeleri üreticileri azalmıştır. Etkinliğe bağlı ihtiyaçların karşılanması için bir sektör oluşturulmalıdır.
- Ahiler Kalkınma Ajansı ve Kırsal Kalkınma Ajansı atın turizm etkinliklerinde kullanıldığı tesisleri desteklemeli ve proje oluşturma konusunda yönlendirmelidir. Projeler, gerekli bilimsel ve teknik yeterliliğe sahip, kamu ve özel sektör tarafından desteklenen multidisipliner bir ekip tarafından gerçekleştirilmelidir.
- Alım gücünün düşük olması nedeniyle atlı turlara katılmayan yerel halk için işletmeler ile MEB ve üniversite arasında işbirliği yapılmalı, halkın bu etkinliğe erişimi kolaylaştırılmalıdır.
- Geçmişte atı çok uzun süre ve en iyi şekilde kullanan bir milletin tescilli bir Türk atının olmayışı oldukça üzücüdür. Bu eksiklik acilen giderilmelidir.
- Türk kültüründe oldukça geniş bir yeri bulunan at ve binicilikten uzaklaşmış, insanlar attan korkar hale gelmiştir. Kültürümüzün parçası olan değerler tamamen unutulmadan tekrar canlandırılmalıdır. Bu nedenle Türk binicilik okulu kurulmalı ve Türk binicilik ekolü tescillenmelidir.
- 2015 yılında Türkiye Oryantiring Federasyonu ile Nevşehir İl Temsilciliği tarafından düzenlenen, KADOST ve Göreme Belediyesi'nin katkılarıyla dünyada ilk kez gerçekleştirilen atlı oryantiring yarışları düzenli olarak bölgede devam ettirilmelidir.
- Atlı oryantiring yarışları ana disiplinlerden biri olarak kabul edilmeli ve bu yarışlara katılım artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akgöz, E., Göral R. & Gürsoy, Y. (2014). "Yenilik Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi ve Kurban Bayramı Örneği". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3: 1-12.
- Akış, A. & Kaya, B. (2013). "Manavgat'ın (Antalya) Alternatif Turizm Potansiyeli", Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı: 95-102. 19-21 Haziran 2013, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Akova, İ. (2000). "Alternatif Turizm Olanaklarımız". *Coğrafya Dergisi*, 8: 71-84.
- Akpınar, E. & Bulut, Y. (2010). "Ülkemizde Alternatif Turizm Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları", Artvin: 3. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, Artvin Çoruh Üniversitesi.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Avcıkurt, C. (2009). *Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Blamey, R. K. (1997). "Ecotourism: The Search for an Operational Definition". *Journal of Sustainable Tourism*, 5 (2): 109-130.
- Bramwell, B. & Lane, B. (1993). "Sustainable Tourism: an Evolving Global Approach". *Journal of Sustainable Tourism*, 1(1): 1-5.
- Butler, R.W. (1990). "Alternative Tourism, Pious Hope or Trojan Horse?". *Journal Of Travel Research*, 28 (3): 40-45.
- Çeken, H., Dalgın, T. & Çakır, N. (2012). "Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizmin Etkileri". *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 2 (2): 11-16.
- Çulha, O. (2008). "Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması". *Journal of Yasar University*, 3 (12), 1827-1852.
- Doğaner, S. (1995). *Köyceğiz-Dalyan Çevresinde Eko-Turizm*. Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı 1994.
- Eadington W. R. & Smith V. L. (1992). *Indroducton: the emergence of alternative forms of tourism*. In V. L. Smith and W. R. Eadington (Ed.) *Tourism alternatives: Potentials and problems in the Development of Tourism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Emekli, G. (2002). "Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımı İle Urla (İzmir) Kıyılarının Değerlendirilmesi". Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı Bildiriler Kitabı, 1. Cilt: 547-557, 5- 8 Kasım 2002, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Gibson, H. & Yiannakis, A. (1992). Some Correlates of the Sport Lover (Tourist): A Life Course Perspective. Presented at the North American Society for the Sociology of Sport Conference, November 4-7, Toledo, Ohio.
- Gibson, H. (1998). "Sport Tourism: A Critical Analysis of Research". *Sport Management Review*, 1: 45-76.
- Glyptis, S. & Jackson, G. (1993). Sport and Tourism-Mutual Benefits and Future Prospects. Paper Presented at Leisure in Different Worlds, The Third International Conference of the Leisure Studies Association, July 14-18, Loughborough University, UK.
- Hazar, A. (2007). *Spor ve Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Heredotos, (2015). *Heredot Tarihi*. (Çev. Müntekim Ökmen). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- International Orienteering Federation. (2015). Erişim tarihi: 13.08.2015.
- Jenkins, C. L. (1995). *Tourism Policies in Developing Countries*. in Medlik, S. (ed.) *Managing Tourism*, Oxford: Butterworth-Heinemann Ltd.
- Kafesoğlu, İ. (2014). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kahraman, N. & Türkay, O. (2014). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kılıç, B. & Kurnaz, A. (2010). "Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2 (4): 39-56.
- Kılıç, Y. (2012). "Eskiçağda Kapadokya'da At Yetiştiriciliği", I. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri, 16-19 Kasım 2011, Nevşehir. Cilt: 8: 189-199. Ankara: Nevşehir Üniversitesi Yayınları:2.
- Kirkit Horse Riding. (2015). <http://www.horseridingcappadocia.com>. Erişim tarihi: 09.08.2015.

- Kotler, P., Bowen, J. & Makens, J. (2006). *Marketing for Hospitality and Tourism*. Third Edition. Pearson Education, INC. New Jersey.
- Kozak, N., Kozak, M. A. & Kozak, M. (2014). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lea, J. (1988). *Tourism and Development in the Third World*. London: Routledge.
- Oral, S. & Başarır, A. (1995). "Alternatif Turizmin Önemi, Türkiye'de Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kapadokya'da Uygulanabilirliği", Kapadokya'nın Turistik, Kültürel Potansiyeli ve Pazarlama Sorunları Bildiriler Kitabı: 179-194, 22-24 Eylül 1995, Nevşehir.
- Oruç, O. (2004). *Bir Alternatif Turizm Türü Olan Doğa-Atlı Spor Turizminin Kastamonu Örneği Üzerinde İrdelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özaltın, O. & Gül, A. (2006). Rekreasyon ve Turizm Kapsamında Orienteering (Hedef Bulma) Etkinliğinin Önemi ve Ülkemizdeki Durum Analizi. Turizm ve Mimarlık Sempozyumu, Turizmde Sosyal, Kültürel, Fiziksel Gelişmeler, Sorunlar ve Öneriler: 264-271.
- Özgüç, N. (1965). *Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Grubu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özgüç, N. (2013). *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Öztürk, Y. & Yazıcıoğlu, İ. (2002). "Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma". *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2: 183-195.
- Sonuç, N. (2014). *Sürdürülebilir Turizm: Tanımı ve İçeriği*. *Sürdürülebilir Turizm, Kavramlar Uygulamalar*. Ed. Metin Kozak. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Soykan, F. (2003). "Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi". *Ege Coğrafya Dergisi*, (12): 1-11.
- Topay, M. (2003). *Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Umar, B. (2011). *Kappadokia-Bir tarihsel Coğrafya Araştırması ve Gezi Rehberi*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, D. (2002). *Çağlar Boyu Türklerde Spor*. İstanbul: Telebasım.
- Yiğit, T. (2000). "Tabal Krallığı". *A.Ü. DTCF Dergisi*, 40/3-4: 177-189.

EXTENDED ABSTRACT

Developing economic and social conditions and gradual differentiation in global market conditions and consumer behaviors have caused changes in general understanding of tourism. New tourism trends in the world have made turning towards alternative implementations according to sustainable tourism understanding as inevitable.

Sustainable tourism that has developed in a process when the fact of tourism has rapidly changes and new touristic facts have emerged is defined as increasing the quality of tourism products and tourism capacity without negatively affecting the natural environment and human resources (Kahraman & Türkay, 2014: 111).

Tourism's acquiring a global scale and its effects' becoming more negative and heavy required more demandable tourism aspects as alternatives in various platforms in 1990s (Özgüç, 2013: 177). This new tourism model is called as alternative tourism because it is a model alternative to classic mass tourism and is called as conscious tourism because it is environmentally friendly (Doğaner, 1995: 97). For fulfilling sustainability and world tourism mobility, 2013 Action Plan and 2023 Strategic Plan were put into practice by the Ministry of Culture and Tourism in order to move the country to higher levels as a destination. These studies carried out by the Ministry of Tourism and Culture have all been sensitive towards diversifying the tourism products. Accordingly, variety in touristic products has gradually tried to be increased.

The use of horse that has a historical connection with Cappadocia has gradually spread in creating an alternative tourism activity and product range in Nevşehir. Horse trekking is one of the alternative tourism activities presenting a rapid development in the region. Horse trekking has been actualized in areas with historical and natural beauties through the trips organized daily or for a few days. This activity is performed as safari on the horse (in trust of a group leader, with fast tempo and riding including descents and ascents when required), orienteering (amusing competitions for the riders with field experiment including their finding the targets placed in monthly renovated tracks through charts and compasses) or accommodated trips for a few days (Akpınar and Bulut 2010: 1587). One of the alternative tourism activities expected to contribute upon touristic product range in Nevşehir is horse orienteering. Sportive activities such as horse orienteering as possible to be evaluated within the scope of sports tourism positively affects tourism activities and development of tourism has progressed in regions where the activity is performed.

Nevşehir as the study area is neighbor to Kırşehir on the northwest, to Yozgat on the northeast, to Kayseri on the southeast, and to Aksaray on the southwest. Surface area of the province is 5485 km². Altitude of the province founded on the southern slope of Kızılırmak valley is 1.150 m.

The purpose of this study was to investigate the use of horse in creating alternative tourism activity and product range that has gradually increased in the region and showed difference rather than the other tourism and sports activities. The study was remarkable in terms of developing the tourism activity potential of the study area, positive contributions of using horse in these activities upon tourism, and recommendations related to this. In order to enlighten the main purpose of the study through an integrative approach, case study as one of the qualitative research methods was chosen as the design of the research. Observation and interview as multi-dimensional data collection tools were benefited in the research.

Horse trekking activities in Nevşehir has a significant tourism potential because of the trips at lengths possible to be performed either daily or accommodated for days. Providing riding opportunities apart from manage has increased tourism demand. Natural, historical and cultural values of Cappadocia can be discovered on the horse through the hourly, daily or weekly tours organized by the companies. Route and period of the organized tours varies according to the preference and expectations of the participants. In accommodated horse tours, accommodation is provided in camps, village houses or boutique hotels according to demand. There are 162

horses used in horse trekking activity in Nevşehir. However, the number of horses is increased or decreased depending upon the session. Thoroughbred Arab horse and older specie Barblar (mongrel Arab horse) have been used for horse trekking activity in the study area. The tourists participated into horse trekking generally include people at middle age group with higher educational status and level of income above the average who are interested in natural life and culture. The tourists with riding trainings are more interested in horse trekking activity, and these tourists prefer longer and accommodated horse tours more. The groups who participated in these tours are generally small ones. Whereas European and American tourists participate in longer tours, Far Eastern tourists generally prefer shorter ones.

Horse orienteering competition expected to be added among the international sports branches was firstly organized on 27 March 2015 in the world. Turkey Orienteering Federation and Turkey Horse Riding Federation are cooperatively planning to increase the participation into horse orienteering competitions in subsequent years. When natural, historical and cultural resource richness of the study area is combined with horse orienteering, tourism attraction and tourism variety of Nevşehir will increase.

Consequently, horse trekking is one of the activities that has the least negative effects and the most appropriate with environment and culture among the alternative tourism activities such as ATV safari and hot-air balloon. Including horse trekking facilities among alternative tourism incentive policies will provide significant contributions upon introducing natural, historical and cultural properties of Turkey to the domestic and foreign tourists. Moreover, horse orienteering competition expected to be included among the international sports branches was firstly held on 27 March 2015 in Göreme. Horse orienteering competitions in terms of using the horse in tourism activities and its creating product range in alternative tourism is remarkable as an attraction factor when expectations of tourists are considered.